

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักศึกษาธิการ ภาค 11 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู เพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 3) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ที่พัฒนาขึ้นใช้ระเบียบวิธีวิจัยและการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูและยกร่างรูปแบบการพัฒนา แบ่งออกเป็น 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ขั้นที่ 2 การศึกษาจากกรณีโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นที่ 3 การยืนยันองค์ประกอบและขั้นที่ 4 การยกร่างรูปแบบการพัฒนา

ระยะที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การตรวจสอบและพัฒนารูปแบบ และขั้นที่ 2 การปรับปรุงรูปแบบพัฒนา

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบโดยการทดลองใช้ เป็นการนำเอารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ที่ผ่านการตรวจสอบ มี 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา และขั้นที่ 2 การสรุปผลการทดลองใช้ภาคสนามและสรุปประสิทธิผลของรูปแบบ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 17 องค์ประกอบย่อย 85 ตัวชี้วัด ดังนี้คือ

1.1 องค์ประกอบหลักที่ 1 ความเป็นครูมืออาชีพ มี 5 องค์ประกอบย่อย 1) มุ่งเน้นประสิทธิภาพ 2) มีความคิดสร้างสรรค์ รู้และเข้าใจงาน 3) มีทักษะการสอนแบบมืออาชีพ 4) ครูเชื่อมั่นเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ และ 5) ดำเนินชีวิตตามวิถีพอเพียง

1.2 องค์ประกอบหลักที่ 2 ความเป็นผู้นำทางวิชาการมี 4 องค์ประกอบย่อย 1) เชี่ยวชาญด้านการจัดทำแผนการสอน 2) เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 3) เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผลและ 4) ครูสร้างนวัตกรรมใหม่

1.3 องค์ประกอบหลักที่ 3 การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน มี 3 องค์ประกอบย่อย 1) มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะของตนและผู้อื่น และ 3) การสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน

1.4 องค์ประกอบหลักที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี มี 5 องค์ประกอบย่อย 1) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน 2) มีคุณธรรม จริยธรรม 3) มีความกล้าแสดงออก 4) ประสานชุมชนได้ดีและ 5) ดำเนินชีวิตตามวิถีพอเพียง

องค์ประกอบหลักที่ 1 ความเป็นครูมืออาชีพมี 27 ตัวชี้วัด
องค์ประกอบหลักที่ 2 ความเป็นผู้นำทางวิชาการมี 16 ตัวชี้วัด
องค์ประกอบหลักที่ 3 การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน มี 13 ตัวชี้วัด และองค์ประกอบหลักที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี มี 27 ตัวชี้วัด รวมทั้งสิ้น 85 ตัวชี้วัด

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ที่พัฒนาขึ้นมีส่วนประกอบและลักษณะดังนี้

2.1 หลักการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อ

ดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 ศึกษาธิการ ภาค 11 มุ่งให้ครูมีความรู้และเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 สามารถนำไปบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน การปฏิบัติงานในโรงเรียนและ
 นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) รูปแบบพัฒนาการพัฒนาก้าวหน้าครูเพื่อดำเนิน
 การตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 ศึกษาธิการ ภาค 11 มีวิธีการพัฒนาที่เน้นการถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียง (หลัก 2 3 4) และวิธีการพัฒนาที่หลากหลายและน่าสนใจสามารถนำไปสู่การ
 ปฏิบัติจริงได้

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ คือ 1) เพื่อพัฒนาก้าวหน้าครูให้มีความ
 เป็นครูมืออาชีพ 2) เพื่อพัฒนาก้าวหน้าครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ 3) เพื่อพัฒนาก้าวหน้า
 ครูให้มีการพัฒนาตนเองและเพื่อร่วมงาน 4) เพื่อพัฒนาก้าวหน้าครูให้เป็นแบบอย่างที่ดี
 5) เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถดำเนินการ
 การตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

2.3 เนื้อหาของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าครูเพื่อดำเนินการตามหลัก
 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11
 ประกอบด้วยเนื้อหาตามคู่มือรูปแบบการพัฒนา และเอกสารประกอบการพัฒนา มีจำนวน
 4 เล่ม คือ เล่มที่ 1 ความเป็นครูมืออาชีพ เล่มที่ 2 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ เล่มที่ 3 การ
 พัฒนาตนเองและเพื่อร่วมงาน และเล่มที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี เอกสารประกอบการ
 พัฒนาก้าวหน้าครูแต่ละเล่มประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการดำเนิน
 กิจกรรม การประเมินผลและสื่อประกอบกิจกรรม

2.4 กระบวนการของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าครูเพื่อดำเนินการตาม
 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
 ภาค 11 ในการพัฒนาก้าวหน้าครู ได้จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ
 1) ระยะก่อนการพัฒนา 2) ระยะระหว่างการพัฒนาและ 3) ระยะสิ้นสุดการพัฒนา ดังนี้
 ระยะที่ 1 ระยะก่อนการพัฒนา ได้แก่ การสร้างความเข้าใจและการสร้างเจตคติที่ดีต่อหลัก
 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีกิจกรรม ดังนี้ 1) กิจกรรมเครือข่ายสัมพันธ์ เป็นการ
 แนะนำตัว ทำความเข้าใจ สร้างเจตคติที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับครูที่เป็นกลุ่มทดลองเพื่อให้เกิด
 ความคุ้นเคยเป็นกัลยาณมิตรและเข้าใจในความมุ่งหมายในการวิจัย 2) สัมภาษณ์กรรมการ
 พัฒนาก้าวหน้า โดยให้ทำแบบประเมินพฤติกรรมก้าวหน้า ระยะที่ 2 ระยะระหว่าง

การพัฒนา ได้แก่ 1) การศึกษาดูงาน ระยะเวลา 1 วัน (8 ชั่วโมง) โดยการศึกษาดูงาน เป็นกระบวนการศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่ผ่านการประเมินเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เพื่อให้ครูได้ศึกษาแนวทางวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศและการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) อบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลา 2 วัน (รวม 12 ชั่วโมง) เป็นระยะที่ให้ผู้เข้ารับการอบรมร่วมกิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ ครูเข้ารับการอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำ ใช้เวลา 2 วัน 3) การฝึกปฏิบัติการ กิจกรรมพัฒนาภาวะผู้นำครู เพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ระยะเวลา 4 สัปดาห์ ฝึกปฏิบัติสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 5 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 100 ชั่วโมง ระยะที่ 3 ระยะสิ้นสุดการพัฒนา เป็นระยะหลังจากการฝึกปฏิบัติการ กิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครู เพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยการสำรวจพฤติกรรมกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยให้ทำแบบประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำ

2.5 การวัดและประเมินผลรูปแบบวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ดำเนินการทั้งก่อนการใช้รูปแบบ คือ ระยะก่อนการพัฒนา ระยะระหว่างการพัฒนาและระยะสิ้นสุดการพัฒนา การใช้รูปแบบโดยดำเนินการ ดังนี้

2.5.1 การประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระยะก่อนปฏิบัติการ เพื่อให้ครูที่เข้าอบรมได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำครูทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ความเป็นครูมืออาชีพ การเป็นผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน การเป็นแบบอย่างที่ดี

2.5.2 การประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในระยะระหว่างการพัฒนา เพื่อให้ครูที่เข้าอบรมได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน

2.5.3 การประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระยะสิ้นสุดการพัฒนาเพื่อให้ครูที่เข้าอบรมได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทั้ง 4 ด้าน หลังได้รับการพัฒนาโดยใช้รูปแบบกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นเป็นเวลา 4 สัปดาห์ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับการประเมิน

ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามรูปแบบ

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู พบว่า

3.1 ระยะก่อนการพัฒนา พบว่า ภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ในระยะก่อนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน และระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การเป็นแบบอย่างที่ดี ความเป็นครูมืออาชีพพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน

3.2 ระยะระหว่างการพัฒนา พบว่า ภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ระยะระหว่างการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ความเป็นครูมืออาชีพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน

3.3 ระยะสิ้นสุดการพัฒนา พบว่า ภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ระยะสิ้นสุดการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ความเป็นครูมืออาชีพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน

4. ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า ความคงสภาพของภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มทดลอง จำนวน 40 คน มีภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าระยะก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11 ระยะระหว่างการพัฒนาสูงกว่าระยะก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้านและ

พิจารณาความสำคัญขององค์ประกอบหลักภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเรียงลำดับ ดังนี้ ความเป็นครูมืออาชีพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน และการเป็นแบบอย่างที่ดี สอดคล้องกับ ศาลินา บุญเกื้อ, นันทกาญจน์ ชินประดิษฐ์ (2557, หน้า 137) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับครูและบุคลากรในโรงเรียน โดยครูและบุคลากรในโรงเรียนได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติและดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จนเกิดความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะและอุปนิสัยพอเพียง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

การวิจัยรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีข้อค้นพบว่า ความมุ่งหมายของการวิจัย ข้อแรกที่ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุด คือ การพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านความเป็นครูมืออาชีพ จากผลการทดลองพบว่า ระยะเวลาการพัฒนาภาพโดยรวมของกลุ่มทดลองความเป็นครูมืออาชีพอยู่ในระดับมาก และระยะสิ้นสุดการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะครูในปัจจุบัน ต้องมีภาวะผู้นำครู มีความเป็นมืออาชีพ เป็นสมรรถนะที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูโดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนทั้งในด้านวัฒนธรรมการทำงานและคุณภาพผู้เรียน ภาวะผู้นำครูในศตวรรษที่ 21 และการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่สถานศึกษา เป็นเรื่องที่ต้องมีการปฏิรูปยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ซึ่งทุกโรงเรียนต้องนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการศึกษา ผลการพัฒนาภาวะผู้นำครู จึงอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2557, หน้า 21) ได้ศึกษาการถอดบทเรียนและวิเคราะห์

อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา พบว่า กิจกรรมพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล “การพัฒนาครูอย่างมีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู” ซึ่งในกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาได้มีจุดเน้นที่ชัดเจนในการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างดีสอดคล้องกับแนวคิดของกษมา วรวรธณ ญ อยุธา (2550, หน้า 42) ที่ว่าในห้องเรียนครูต้องเป็นทั้งผู้สอนและผู้บริหาร เช่น การบริหารจัดการชั้นเรียนของตนเอง ครูต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารนักเรียนที่ตนเองสอนหรือรับผิดชอบอยู่เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School based Management) ซึ่งล้วนส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำในการตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนมากยิ่งขึ้นซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยแต่ละองค์ประกอบหลักได้ดังนี้

องค์ประกอบหลักที่ 1 ความเป็นครูมืออาชีพ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่หนึ่ง เนื่องจากครูในยุคโลกาภิวัตน์นี้ จะต้องมีความเป็นผู้นำและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้จึงจะทำให้ครูมีความรู้ ความสามารถทันต่อความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ดังนั้น ครูที่เป็นผู้นำครูหรือมีภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นต้องมุ่งประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ รู้และเข้าใจงาน มีทักษะการสอนแบบมืออาชีพ และครูต้องนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ York Barr & Duke (2004, p. 266 อ้างถึงใน อุษาวดี จันทรสุนธิ, 2552, หน้า 17) กล่าวว่า บุคคลที่ทำหน้าที่ครูจะต้องมีความรู้กว้างขวางและลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาที่สอน มีหลักปรัชญาการศึกษาที่แจ่มชัดของตน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนักพัฒนานวัตกรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต คร่ำครึในอาชีพครู มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตน มีความมุ่งมั่น โหมทัย อุทิศตนทุ่มเท (2553, หน้า 47) กล่าวถึง ลักษณะของครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ว่า มีลักษณะดังนี้ 1) มีความสนใจแสวงหาความรู้ 2) มีความรู้รอบด้าน 3) มีความรู้ความสามารถที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ 4) มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ 5) รู้จักและเข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน 6) มีความรู้และทักษะในการสอน 7) มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ 8) จัดกิจกรรมการสอนอย่างหลากหลายที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 9) มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร 10) วัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม 11) รักและคร่ำครึในความเป็นครู 12) ยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพครู 13) มี

บุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดี 14) มีความรับผิดชอบในหน้าที่ 15) ความสามารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน 16) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

อภาภรณ์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 83-84) กล่าวถึง ความเป็นครูมืออาชีพว่า ได้แก่ 1) เป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน 2) มีทักษะการสอนแบบมืออาชีพ 3) มุ่งมั่นอย่างจริงจังในการปฏิบัติการสอน การเรียนรู้และการประเมิน 4) เป็นผู้สอนที่ดี 5) ปฏิบัติงานในที่มักกับเพื่อนครูและชุมชนได้ 6) มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง จารุภัทร บุญส่ง (2556, หน้า 172-174) กล่าวถึง ความเป็นครูมืออาชีพว่า มีดังนี้ 1) มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การพัฒนานักเรียน 4) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ชาติ พวงมาลี (2550, หน้า 19) กล่าวว่า ครูมืออาชีพ เป็นผู้ที่มีความรักในวิชาชีพ สามารถจัดการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ ตรงความต้องการของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เป็นระบบและสามารถปรับเปลี่ยนตนเองให้เป็นไปตามสถานการณ์ที่

องค์ประกอบหลักที่ 2 ความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบหลักที่

สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง ของภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยครูควรน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทุกมิติ ซึ่งประการสำคัญครูต้องเชี่ยวชาญด้านการจัดทำแผนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะ 1) การบูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) การบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) การบูรณาการแบบสอดแทรกในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 4) เน้นการถอดบทเรียนตามหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ เพื่อวิเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากกิจกรรมต่างๆ ที่นักเรียนทำหรือกิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของนักเรียน เช่น การกิน การนอน การออกกำลังกาย การเรียนหนังสือ ฯลฯ ด้านหลักสูตรสถานศึกษาต้องจัดทำหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผน มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย อีกทั้งครูสร้างนวัตกรรมใหม่ มีการจัดหาสื่อ/แหล่งเรียนรู้/ฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนนำไปสู่การปฏิบัติในวิถีชีวิตจนเกิดเป็นอุปนิสัยพอเพียงได้ ซึ่งการจัดระบบการเรียนรู้ดังกล่าว สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐบาล “การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้” สอดคล้องกับ ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2557, หน้า 34-35) กล่าวว่า อัครลักษณ์ครูและบุคลากรที่ดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความมุ่งมั่นในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามา

บูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคุณลักษณะเป็นผู้เชี่ยวชาญในการจัดระบบการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน สอดคล้องกับปานทิพย์ เรื่องอร่าม (2551, หน้า 10) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพควรประกอบด้วย จุดมุ่งหมายการสอน วิธีสอน จิตวิทยาผู้สอน สื่อการสอนและการวัดผล สอดคล้องกับแนวคิดจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และโรงเรียนต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ครูต้องเชี่ยวชาญด้านการจัดทำแผนการสอน เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร เชี่ยวชาญการวัดและประเมินผล ครูสร้างนวัตกรรมใหม่

องค์ประกอบหลักที่ 3 การพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน ถือเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานร่วมกันในโรงเรียนจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนางาน และเพิ่มขีดความสามารถของการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้ลดช่องว่างระหว่างคนทำงานระดับปฏิบัติการทั้งแนวราบและแนวตั้ง เกิดการสื่อสารสองทางอย่างมีประสิทธิภาพและทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งองค์ประกอบย่อยที่ภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะของตนและผู้อื่น การสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับ Sallis & Jones (2002, อ้างถึงใน กษมน มังคละศิริ, 2557, หน้า 52) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองของครู ประกอบด้วย 1) มีแรงจูงใจในตนเองให้ทำงานและมีความคิดสร้างสรรค์ 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ขององค์กร 3) มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) เต็มใจมีส่วนร่วมร่วมกับองค์กร Richardson, A. & Sarah, M. (2006, p. 144) กล่าวถึง การพัฒนาตนเองของครูว่า ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะของตนเองกับผู้อื่นและ 2) การฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ พรชัย เจดามาน (2552, หน้า 1) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะแห่งตน คือ การเปิดใจกว้างและมุ่งมั่น การตระหนักพัฒนาและการเรียนรู้เพื่อรับสิ่งใหม่ที่แตกต่างจากประสบการณ์ความรู้ที่มีอยู่ นำมาพิจารณาถึงความสอดคล้องและเหมาะสมมีการคิดเชิงระบบในองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดดุลยภาพทั้งด้านคุณลักษณะความรู้ ทักษะ ลักษณะเฉพาะตัว พฤติกรรมและจิตสำนึกสู่ภาวะผู้นำ คือ ภูมิรู้ ภูมิทำและ ภูมินาม อภาวรรณ์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 8) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองเป็นพฤติกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงความสนใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 1) มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตนเอง

2) เชื่อมมั่นในตนเองว่าพัฒนาได้ 3) เป็นครูผู้นำพัฒนาเพื่อนครูและอาจารย์ ราชพัฒน์ (2554, หน้า 82) ยังกล่าวถึง องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูไว้ว่า ประกอบด้วย 1) มีความมุ่งมั่นและการพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง 2) การสนับสนุนและช่วยเหลือให้ครูคนอื่นให้สามารถพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพ 3) มีการพัฒนาตนเองไปสู่ครูมืออาชีพภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันของครู 4) สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการใช้ปัญญาให้ทีมสร้างแนวคิดใหม่ สร้างวิธีการใหม่ และนำไปสู่การปฏิบัติจนเห็นผลเชิงประจักษ์ได้ 5) มีความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองให้เกิดการเรียนรู้ 6) เป็นผู้นำทางชีวิตให้กับเพื่อนครู 7) การพัฒนาวิชาชีพครูให้กับเพื่อนร่วมงาน 8) เป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาครูใหม่ 9) เป็นผู้หมั่นฝึกตนเองอยู่เสมอ 10) สามารถชี้แนะผู้ร่วมงานและเพื่อนครูโดยวิธีคิดแบบไตร่ตรองและค้นหาด้วยตนเอง 11) ส่งเสริมและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู รัชสวรรค์ สุทาร์มย์ (2556, หน้า 88) กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ประกอบด้วย 1) มีการวิเคราะห์ตนเอง 2) มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเอง 3) เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู และ 4) ให้การฝึกสอนงานแก่เพื่อนครู กษมน มังคละศิริ (2557, หน้า 53) สรุปพฤติกรรมการพัฒนาตนเองของครู ไว้ดังนี้ 1) มีความเข้าใจแนวคิดและวิธีพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ 2) มีนิสัยใฝ่หาความรู้ รักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) มีความสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว 4) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน 5) มีทักษะการจัดการทำงานเพื่อการดำเนินชีวิตให้ก้าวหน้า ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2557, หน้า 34-35) กล่าวว่า บุคลากรทุกคนมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีเหตุผลที่ถูกต้องผ่านระบบการเรียนรู้จากการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง การพัฒนาตนเอง การจัดระบบการเรียนรู้ให้นักเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่าย

องค์ประกอบหลักที่ 4 การเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นองค์ประกอบหลักที่มีความสำคัญเป็นลักษณะเฉพาะและจุดเน้นที่เด่นชัดที่ครูแสดงออกอย่างชัดเจนและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและบุคคลโดยทั่วไป ซึ่งภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรมีคือมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีคุณธรรม จริยธรรม มีความกล้าแสดงออก ประสานชุมชนได้ดี และดำเนินตามวิถีพอเพียงสอดคล้องกับศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2557, หน้า 30-31) กล่าวว่า ครูที่ดำเนินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา มีลักษณะเฉพาะและ

จุดเน้นที่ชัดเจน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม คุณงามความดี มีการปลูกฝังและพัฒนาบุคลากรและชุมชน เครือข่าย ให้เป็นผู้มีความประพฤติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม เป็นประการสำคัญอันดับแรก ซึ่งเมื่อบุคลากรเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรมแล้ว การปฏิบัติตนในด้านอื่นๆ ก็จะประสบความสำเร็จตามมา สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549, ปาฐกถาพิเศษ) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง ถือเป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยที่ไม่เดือดร้อน ซึ่งที่จริงแล้วก็เป็นแนวทางที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยและสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศสอดคล้องกับแนวคิดจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และโรงเรียนต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีคุณธรรม จริยธรรม มีความกล้าแสดงออก ประสานชุมชนได้ดี ดำเนินชีวิตตามวิถีพอเพียง

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำครูด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี โดยรวม ระยะสิ้นสุดการพัฒนาสูงกว่า ระยะก่อนการพัฒนา แต่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าต่ำกว่า ภาวะผู้นำครูด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ และด้านการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากการพัฒนาผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษา จะเน้นหลักคิด หลักปฏิบัติ สามารถถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ ศาลินา บุญเกื้อ, นันทกาญจน์ ชินประหัชฐ์ (2557, หน้า 67) กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาของศูนย์การเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 กระบวนการ คือ กระบวนการขับเคลื่อนขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษากระบวนการขับเคลื่อน ขั้นที่ 2 การจัดระบบการเรียนรู้กระบวนการขับเคลื่อน ขั้นที่ 3 กิจกรรมโรงเรียนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกระบวนการขับเคลื่อน ขั้นที่ 4 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น กระบวนการขับเคลื่อน ขั้นที่ 5 การสร้างเครือข่ายและขยายผล

ผู้วิจัยสังเคราะห์และสรุปได้ว่า รูปแบบเป็นการจำลองภาพในอุดมคติที่นำไปสู่การอธิบายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์ที่คาดว่าจะเกิดเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจที่ไม่มีองค์ประกอบแน่นอนหรือรายละเอียดทุกแง่มุมโดยผ่านกระบวนการ

ทดสอบอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิดความถูกต้องและเชื่อถือได้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของรูปแบบ คือ แผนภาพหรือโครงสร้างแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ หรือตัวแปรต่างๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบได้ศึกษาและพัฒนาขึ้น เพื่ออธิบายถึงปรากฏการณ์ให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายขึ้นองค์ประกอบของรูปแบบไม่มีตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ สอดคล้องกับรัตนะ บัวสนธิ์ (2552, หน้า 124) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ จำแนกออก เป็น 3 ความหมาย ดังนี้ 1) แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริงรูปแบบในความหมายนี้มักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น 2) แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model” และสามารถสรุปจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับส่วนประกอบของรูปแบบ ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์ สามารถสรุปได้ว่า ส่วนประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4) เนื้อหาของรูปแบบ 5) ประเมินผลของรูปแบบ เมื่อนำมาพิจารณาร่วมกับองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาตามแนวคิดของนักการศึกษา (Dessler, 2002; Fulmer and Vicerre, 1996; วัฒนา สุวรรณไตรย์ และประยูร บุญใช้, 2547; ประสิทธิ์ เขียวสีและคณะ, 2547; สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ชั้นพื้นฐาน, 2551) พบว่า รูปแบบการพัฒนา จะต้องประกอบไปด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการฝึกอบรม การฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม การสังเกตตัวแบบ การสัมมนา หลังการพัฒนา การประเมินผลก่อนดำเนินการ การประเมินผลหลังการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซอเพชร เบ้าเงิน (2545, หน้า 203-225) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร มีรูปแบบการพัฒนาแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างและพัฒนาหลักสูตร 3) ประเมินคุณภาพของหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร นอกจากนี้ชัยรัตน์ หลายวัชรตระกูล (2547, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา มี 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษากรอบแนวคิดของภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน ระยะที่ 2 ร่างและการตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการ

เรียนการสอน ประกอบด้วยหลักการและเหตุผลจุดหมายของหลักสูตรโครงสร้างเนื้อหา
ของหลักสูตร กิจกรรมการฝึกอบรม และการประเมินผล ระยะเวลา 3 การทดลองใช้หลักสูตร
ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในทำนองเดียวกัน ประยูร บุญใช้ (2547) ได้ทำการวิจัย
เรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะอำนาจความสะดวกในการเรียนรู้สำหรับครูโดยใช้
แบบฝึกอบรม 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ภาคทฤษฎีในห้องฝึกอบรม และระยะที่ 2 การ
ฝึกอบรมภาคปฏิบัติในสถานการณ์สอนจริง ส่วน ประสิทธิ์ เขียวศรีและคณะ (2548)
ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำ ประกอบด้วย
1) หลักการพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) การประเมิน 4) การปฏิบัติงาน 5) การเข้ารับการพัฒนา
6) การให้รางวัล 7) การให้ความช่วยเหลือและงานวิจัยของ วัฒนา สุวรรณไตรย์
และประยูร บุญใช้ (2549) ได้ทำการวิจัย เรื่อง พัฒนารูปแบบกิจกรรมพัฒนาจริยธรรม
ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตร 5 ปี โดยใช้รูปแบบกระบวนการ
ฝึกอบรม 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเส้นทางระยะที่ 2 ระยะทดลองใช้ระยะที่ 3 ระยะ
ติดตามผลส่วน ชวลิต เกิดทรัพย์ (2550, หน้า 305 – 323) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคใต้ พบว่า รูปแบบการพัฒนาประกอบด้วย 1 ขั้นรู้ และตระหนัก
2 ขั้นประเมินก่อนดำเนินการ 3 ขั้น ดำเนินการเปลี่ยนแปลง 4 ขั้น ปรับปรุง 5 ขั้น ประเมิน
หลังดำเนินการ 6 ขั้น คงสภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค
11 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค
11 จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นครูมืออาชีพ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ การ
พัฒนานตนเองและเพื่อนร่วมงาน การเป็นแบบอย่างที่ดี และได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ

ครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการของรูปแบบ และการวัดและการประเมินผล ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา หรือสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำรูปแบบการพัฒนาที่ได้รื้อนำไปปรับใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.2 รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมซึ่งกลุ่มสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาหรือเขตตรวจราชการต่างๆ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปปรับใช้ในทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 กับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค อื่นๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าจะมีความแตกต่างกันหรือไม่เพราะเหตุใด

2.2 ควรศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับอื่นๆ เช่น ระดับภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ควรศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับอื่นๆ เช่น ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือระดับประเทศ เป็นต้น

2.3 ควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับโรงเรียนในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือระดับประเทศ